

Zvláště žáci pocházející ze zhoršeného sociálně-ekonomického prostředí jsou nepříznivě ovlivněni akademickou selekcí, zejména pak raným výběrem vzdělávacích směrů. Jsou příliš brzy disproporcionálně umístováni ve směrech a skupinách a jejich orientace na akademické vzdělávání je nejnižší ze všech, což ještě dále prohlubuje původní nerovnosti (Spinath a Spinath, 2005). Například pokud si žáci pocházející z imigrantského prostředí musí zvolit směr příliš brzy, mohou být „uvězněni“ do prostředí, které poskytuje nízkou úroveň vzdělávání, ještě dříve, než dostali možnost rozvinout lingvistické, sociální a kulturní dovednosti, aby byli schopni dosáhnout maxima svého potenciálu v (OECD, 2010c).⁴

Mezi další nedostatky akademické selekce patří nepřesné počáteční rozmístění žáků do skupin a náklady na poskytování rozdílných struktur vzdělávání. Mechanismy příliš včasné akademické selekce mohou být nespolehlivé, protože dosahované úrovně na nižším stupni školy mohou představovat jen slabé vodítko pro budoucí potenciál. Jakmile je žák umístěn do určité skupiny, je často složité přesunout jej jinam. Ekonomické náklady diferencovaných struktur jsou vyšší (Ariga a kol., 2006). Některé poznatky navíc naznačují, že směry představující nižší úroveň vzdělání jsou podfinancovány (Oakes, 2005; Brunello a Checchi, 2007).

Možnosti politiky, jak odložit selekci

Vzhledem k tomu, že selekce žáků může mít v závislosti na čase a formě selekce velký vliv na rovnost, při navrhování struktury středního vzdělávání a hodnocení výsledků je třeba být opatrnější. V současné době je k dispozici celá řada politik vycházejících ze stávajících poznatků, kterými je možné eliminovat nebo alespoň omezit negativní dopad předčasného výběru vzdělávacího směru a seskupování žáků podle jejich schopností. Například v Německu přijaly jednotlivé federální státy jednu nebo kombinaci několika z následujících strategií (OECD, 2011a):

- Zavedení středních škol poskytujících všeobecné vzdělávání, v nichž nejsou studenti rozdělováni, ale naopak pracují společně až do vyššího stupně vzdělávání. Tyto školy nabízejí celou škálu kvalifikací. Avšak ani tato možnost není nabídnuta v celé zemi a je poskytována paralelně s některými nebo všemi diferencovanými nabídkami, které byly popsány výše.
- Posunutí výběru vzdělávacího směru z deseti na dvanáct let. Ačkoliv dvanáct let je stále považováno za dost nízký věk k diferenciaci vzdělávacích směrů, tento posun představuje krok kupředu a může se od něj odvíjet další zlepšení.
- Spojení dvou nižších vzdělávacích směrů – *Realschule* a *Hauptschule* – do jedné školy a zlepšení kvality vzdělávání poskytované v těchto směrech. Toto je rovněž případ Rakouska, jehož přístup je popsán v rámečku 2.4.
- Zajistit, aby směry byly ekvivalentní, čímž by se žákům z různých vzdělávacích směrů umožnilo dostat se do jakéhokoliv typu vyššího středního vzdělání.⁵

Odložit selekci a zavést po dobu povinné školní docházky jednotnou školu až do doby přechodu do vyššího středního vzdělávání

Je složité odhadnout, jaký věk je optimální pro směřování žáků, ale předpokládá se, že děti ve věku mezi 10 a 12 lety se nedokážou dobře rozhodnout o svém budoucím směřování. Studie z Německa (Woessmann, 2010), Nizozemí (Van Elk, van der Steeg a Webbink, 2009) a Švýcarska (Bauer a Riphahn, 2006) prověřovaly geografické rozdíly ve věku výběru dalšího vzdělávání a dospěly k závěru, že výběr v pozdějším věku snižuje pravděpodobnost, že žák předčasně odejde ze vzdělávacího systému, aniž by dokončil úplné střední vzdělání.